

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้คือ

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะกรรมการหมู่บ้าน ของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จำนวน 866 โรงเรียน ในจำนวน 18 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ แยกเป็น

(1) ผู้บริหารโรงเรียน 866 คน

(2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 866 คน

(3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 1,732 คน

รวม 3,464 คน

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

(1) กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample size) โดยกำหนดจากตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (อ้างถึงในประยูร อาษานาม, 2534) ได้กลุ่มตัวอย่าง 345 คน คิดเป็นร้อยละ 9.96 ของจำนวนประชากรทั้งหมด แล้วจำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ และกรรมการหมู่บ้าน ในจำนวนกลุ่มละเท่า ๆ กัน คือ กลุ่มละ 115 คน

(2) วิธีการ (Method) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มย่อยก่อน คือ เขตอำเภอในจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 18 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอจำแนกเป็นอำเภอขนาดใหญ่ 9 อำเภอ ขนาดกลาง 7 อำเภอ และอำเภอขนาดเล็ก 4 อำเภอ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากปรากฏว่าได้อำเภอต่าง ๆ จำนวน 10 อำเภอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง, ชุมแพ, น้ำพอง, บ้านไผ่, พล, ภูเวียง, หนองเรือ, มัญจาคีรี และอำเภอหนองสองห้อง ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- (1) อำเภอภูเวียง
- (2) อำเภอมัญจาคีรี
- (3) อำเภอหนองเรือ
- (4) อำเภอพล

2) อำเภอขนาดกลาง จำนวน 7 อำเภอ คือ อำเภอกระนวน, เขาสนกวาง, บ้านฝาง, สีชมพู, อุดรรัตน์, แวงน้อย และอำเภอชนบท ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- (1) อำเภอชนบท
- (2) อำเภอบ้านฝาง
- (3) อำเภออุดรรัตน์
- (4) อำเภอกระนวน

3) อำเภอขนาดเล็ก จำนวน 4 อำเภอ คืออำเภอเปือยน้อย, พระยืน, ภูผาม่าน, และอำเภอแวงใหญ่ ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- (1) อำเภอแวงใหญ่
- (2) อำเภอพระยืน

ในแต่ละอำเภอมีโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวนทั้งสิ้น 397 โรง เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ ได้สอบถามความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง จึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้บริหารโรงเรียน (115 คน) ครูผู้สอนที่รับผิดชอบ

โครงการ (115 คน) และกรรมการหมู่บ้าน (115 คน) ตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ในแต่ละอำเภอ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	กรรมการ หมู่บ้าน	รวม
ก. อำเภอขนาดใหญ่					
1. อำเภอภูเวียง	71	21	21	21	63
2. อำเภอมัญจาคีรี	68	20	20	20	60
3. อำเภอหนองเรือ	51	15	15	15	45
4. อำเภอพล	46	13	13	13	39
ข. อำเภอขนาดกลาง					
5. อำเภอชนบท	26	8	8	8	24
6. อำเภอบ้านฝาง	33	9	9	9	27
7. อำเภออุบลรัตน์	25	7	7	7	21
8. อำเภอกกระนวน	41	12	12	12	36
ค. อำเภอขนาดเล็ก					
9. อำเภอวางใหญ่	18	5	5	5	15
10. อำเภอพระยืน	18	5	5	5	15
รวม	397	115	115	115	345

ในการให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลาก เพื่อให้ได้จำนวนโรงเรียนเท่ากับจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ตามที่ปรากฏในตารางที่ 2 เมื่อได้โรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เลย ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละโรงเรียนมีอยู่ 1 คน สำหรับการหม่บ้าน เนื่องจากในแต่ละโรงเรียนจะมีกรรมการหม่บ้านทำหน้าที่ประสานงานโครงการอยู่โรงเรียนละ 2 คน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลาก เพื่อให้ได้โรงเรียนละ 1 คน

ผลจากการดำเนินการตามวิธีดังกล่าว ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ข้างต้น คือผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 115 คน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการจำนวน 115 คน และกรรมการหม่บ้าน จำนวน 115 คน รวมทั้งสิ้น 345 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1) ศึกษาทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทและโครงการ กศ.พช. ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญและศึกษาจากการปฏิบัติจริงของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2) ศึกษาแนวทางจัดสร้างเครื่องมือจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งเครื่องมือที่มีผู้ทำไว้แล้วเกี่ยวกับโครงการนี้

3) จัดทำเครื่องมือฉบับร่าง นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ได้พิจารณาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

4) ปรับปรุงเครื่องมือแล้วนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเที่ยง(Reliability) โดยอาศัยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

5) ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ เพื่อที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. และแบบสอบถามกรรมการหมู่บ้าน หรือกรรมการการศึกษา หรือผู้นำชุมชนที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรของโครงการ กศ.พช. ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ

แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน จำนวนทั้งหมด 69 ข้อ แต่ละตอนมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง อายุราชการ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรของโครงการ กศ.พช. ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ มีจำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านการประสานงาน ด้านการนิเทศ และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินงานตามโครงการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัย 3 ด้านคือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ เช่นเดียวกับตอนที่ 2 และ 3 ประกอบด้วยผลสำเร็จของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามกรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการการศึกษาหรือผู้นำชุมชนที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรของโครงการ กศ.พช.

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน และอาชีพ เป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถาม

ปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. มีจำนวน 10 ข้อ กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น ความมีวินัย ความสะอาด ความมีระเบียบ ความสามัคคี และการรู้จักพัฒนาตนเองและชุมชน เป็นต้น

3.2.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาค่าน้ำหนักคะแนนของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 อันดับ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ มีปัญหา มีผลสำเร็จ และมีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ มีปัญหา มีผลสำเร็จ และมีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ มีปัญหา มีผลสำเร็จ และมีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ มีปัญหา มีผลสำเร็จ และมีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ มีปัญหา มีผลสำเร็จ และมีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น ในระดับน้อยที่สุด

3.2.4 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอหนองน้ำคำ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยอาศัยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม

แบบสอบถามด้าน	ค่าความเที่ยง
1. สภาพการปฏิบัติงานตามโครงการ	0.95
2. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินงาน	0.89
3. ผลสำเร็จจากการดำเนินงาน	0.83
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน	0.90
5. ความคิดเห็นผลที่เกิดจากการดำเนินงาน	0.89

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1) ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พร้อมตัวอย่างแบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนที่จะขอเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตจำนวน 1 ชุด

2) ผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ช่วยดำเนินการรวบรวมหาในกรณีโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดมีจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างคือ 345 ฉบับ บปรากฏว่าได้รับคืนทั้งสิ้น 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.26 รายละเอียดแบบสอบถามที่รวบรวมกลับมาได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)				
	จำนวนทั้งหมด	ได้รับคืน	ร้อยละ	ที่สมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	115	111	96.52	108	97.29
ครูผู้สอน	115	114	99.13	112	98.24
กรรมการหมู่บ้านหรือ กรรมการศึกษาหรือ					
ผู้นำชุมชน	115	114	99.13	110	96.49
รวม	345	339	98.26	330	97.34

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
- 2) ข้อมูลค่าที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัย ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการ และความคิดเห็นจากกรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการศึกษาหรือผู้นำชุมชน วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC+ คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนที่เป็นปลายเปิด (Open-ended) ผู้วิจัยใช้วิธีความเรียงในการนำเสนอข้อมูล